

Sygnatura akt IV P 174/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2021 r.

Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Marta Ładzińska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 12 stycznia 2021 r.

w J.

sprawy z powództwa J. R.

przeciwko (...) S.A. w J.

o odprawę

oraz

sprawy z powództwa M. B. (1)

przeciwko (...) S.A. w J.

o odprawę

I. oddała powództwo J. R.;

II. oddała powództwo M. B. (1);

III. kosztami sądowymi obu postępowań obciąża Skarb Państwa;

IV. zasądza od powoda J. R. na rzecz strony pozwanej (...) S.A. w J. kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

V. zasądza od powoda M. B. (1) na rzecz strony pozwanej (...) S.A. w J. kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSR Marta Ładzińska

Sygn. akt IV P 174/18

UZASADNIENIE

Powód J. R. działając przez zawodowego pełnomocnika wniósł przeciwko stronie pozwanej (...) S.A. w J. pozew o zasądzenie kwoty 45.000 zł tytułem odprawy oraz o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wskazał, że od 17.11.2008 r. do 30.09.2018 r. był pracownikiem (...) S.A. w J., a w okresie od 6.01.2011 r. do 30.09.2018 r. pełnił funkcję wiceprezesa zarządu, będąc zatrudnionym w wymiarze pełnego etatu za wynagrodzeniem 15.000 zł brutto miesięcznie.

Do rozwiązania stosunku pracy doszło w wyniku wypowiedzenia umowy przez pracodawcę. Wypowiedzenia dokonano pismem z dnia 18.06.2018 r., w którym wskazano, że bezpośrednią przyczyną wypowiedzenia jest utrata zaufania przez pracodawcę oraz niewłaściwe wywiązywanie się z obowiązków pracowniczych, polegające na osiągnięciu niezadawalających wyników finansowych w okresie ostatnich 3 lat prac na zajmowanym stanowisku.

Stosownie do § 12 ust. 3 umowy o pracę z dnia 6.01.2011 r. w przypadku rozwiązania umowy przez radę nadzorczą z innych przyczyn niż uzasadniające jej rozwiązanie bez wypowiedzenia w trybie art. 52 i 53 k.p., pracownikowi przysługuje prawo do jednorazowej odprawy w wysokości 3-miesięcznego wynagrodzenia liczonego jak ekwiwalent za urlop.

W ocenie powoda ustanie zatrudnienia nie nastąpiło w trybie art. 52 k.p. ani 53 k.p., z powodem nie zawarto również nowej umowy o pracę. Zapis umowy o pracę, w którym mowa jest o wypowiedzeniu umowy przez radę nadzorczą, pozostaje bez znaczenia prawnego, albowiem to nie rada nadzorcza wypowiada czy rozwiązuje umowę. Podmiotem tej czynności jest zawsze spółka, a odrębną kwestią jest to, przez jaki organ spółka jest reprezentowana. Osoba prawna działa przez swoje organy. Co do zasady spółkę akcyjną reprezentuje zarząd. W przypadku umowy pomiędzy spółką a członkiem zarządu, jak również w sporze między nimi, spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą walnego zgromadzenia. Każdorazowo czynność dokonywana jest jednak przez spółkę, a zatem to spółka rozwiązała umowę o pracę z powodem, a zarząd jedynie ją reprezentował. Do ustania zatrudnienia z powodem doszło na skutek wypowiedzenia definitywnego, wobec upływu jego kadencji w zarządzie. Rozwiązanie umowy o pracę miało miejsce tego samego dnia, w którym zakończyła się kadencja zarządu. Powód odprawy nie otrzymał.

W odpowiedzi na pozew (k. 68 i nast.) strona pozwana, reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Strona pozwana kwestionowała zasadność roszczenia co do zasady i wskazała, że nie zostały spełnione przesłanki z § 12 ust. 3 umowy o pracę. Warunki tej umowy są skutkiem negocjacji pomiędzy stronami warunków zatrudnienia i precyzyjnym oddaniem w umowie kompromisowego ustalenia przypadków, kiedy odprawa będzie przysługiwała. Odprawa nie jest świadczeniem należnym na podstawie obowiązujących przepisów prawa pracy. Jest umownym wyjątkiem od zasady. Wolą stron umowy o pracę nie było wypłacenie odprawy w każdym wypadku rozwiązania umowy o pracę, lecz wypłacenie jej jedynie w sytuacji, w której rozwiązanie umowy nie jest związane z zakończeniem kadencji, ale ma miejsce w trakcie kadencji zarządu i rozwiązania umowy o pracę dokonuje rada nadzorcza.

Powód M. B. (1), działając przez zawodowego pełnomocnika wniósł przeciwko stronie pozwanej (...) S.A. w J. pozew o zasądzenie kwoty 54.000 zł tytułem odprawy oraz o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wskazał, że był zatrudniony w (...) S.A. w J. w okresie od 14.03.2011 do 30.09.2018 r. i pełnił funkcje prezesa zarządu. W dalszej części pozwu podniósł argumenty identyczne z argumentami powoda J. R.. Sprawę wpisano pod sygn. akt IV P 175/18.

W odpowiedzi na pozew (k. 256 i nast.) strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Strona pozwana zgłosiła zarzuty identyczne z zarzutami zgłoszonymi w odpowiedzi na pozew złożonej w sprawie z powództwa J. R..

Zarządzeniem z dnia 16.10.2019 r. (k. 192) **sprawy połączono do wspólnego prowadzenia i rozstrzygnięcia pod sygn. akt IV P 175/18.**

W toku postępowania powodowie zgłaszali argumenty wskazujące na dodatkową podstawę prawną ich żądań, a to na przepis art. 10 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników. Ostatecznie jednak pismem z dnia 1.10.2019 r. pełnomocnik powodów oświadczył, że powód J. R. żąda zasądzenia kwoty 45.000 zł tytułem odprawy, a powód M. B. (1) kwoty 54.000 zł tytułem odprawy na podstawie § 12 ust. 3 umowy o pracę oraz że powodowie nie dochodzą i nie dochodzili odprawy na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników.

W dalszym toku postępowania strony nie zmieniały swojego stanowiska w sprawie.

Pełnomocnicy stron nie sprzeciwili się skierowaniu sprawy na posiedzenie niejawne w trybie art. 15zszs¹ pkt 2 Ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych z dnia 2 marca 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 374).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód J. R. był zatrudniony w (...) S.A. w J. w okresie od 17.11.2008 r. do 30.09.2018 r.

W dniu 6.01.2011 r. strony zawarły umowę, na podstawie której powód w okresie od 6.01.2011 r. do 30.09.2018 r. pełnił funkcję wiceprezesa zarządu w wymiarze pełnego etatu za wynagrodzeniem 15.000 zł brutto miesięcznie. Na mocy § 12 umowy umowa została zawarta na czas nieokreślony. Umowa mogła być rozwiązana przez każdą ze stron z zachowaniem okresu wypowiedzenia. § 12 ust. 3 umowy stanowił, że w przypadku rozwiązania umowy przez radę nadzorczą z innych przyczyn niż uzasadniające jej rozwiązanie bez wypowiedzenia w trybie art. 52 i 53 k.p., pracownikowi przysługuje prawo do jednorazowej odprawy pieniężnej w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia, liczonego jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy. Jeśli stosunek pracy w spółce będzie kontynuowany na podstawie nowej umowy, odprawa nie przysługuje.

(dowód: umowa z dnia 6.01.2011 r., k – 7-12, aneks do umowy, k – 13, zaświadczenie o zarobkach, k - 71)

Powód M. B. (1) zatrudniony był w (...) S.A. w J. w okresie od 14.03.2011 do 30.09.2018 r. w wymiarze pełnego etatu za wynagrodzeniem 18.000 zł brutto miesięcznie i pełnił funkcję prezesa zarządu. Na mocy § 12 umowy umowa została zawarta na czas nieokreślony. Umowa mogła być rozwiązana przez każdą ze stron z zachowaniem okresu wypowiedzenia. § 12 ust. 3 umowy stanowił, że w przypadku rozwiązania umowy przez radę nadzorczą z innych przyczyn niż uzasadniające jej rozwiązanie bez wypowiedzenia w trybie art. 52 i 53 k.p., pracownikowi przysługuje prawo do jednorazowej odprawy pieniężnej w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia, liczonego jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy. Jeśli stosunek pracy w spółce będzie kontynuowany na podstawie nowej umowy, odprawa nie przysługuje.

(dowód: umowa z dnia 14.03.2011 r., k – 201-203v , aneks do umowy, k – 204, zaświadczenie o zarobkach, k - 263)

Stosunek pracy z J. R. uległ rozwiązaniu za wypowiedzeniem dokonany przez pracodawcę reprezentowanego przez zarząd. Jako przyczyny wypowiedzenia wskazano utratę zaufania i niewłaściwe wywiązywanie się z obowiązków pracowniczych, wyrażające się utrzymującymi się od trzech lat niezadawalającymi wynikami finansowymi.

(dowód: wypowiedzenie, k – 14-15)

Stosunek pracy z M. B. (1) uległ rozwiązaniu za wypowiedzeniem dokonany przez pracodawcę reprezentowanego przez zarząd. Jako przyczyny wypowiedzenia wskazano utratę zaufania i niewłaściwe wywiązywanie się z obowiązków pracowniczych, wyrażające się utrzymującymi się od trzech lat niezadawalającymi wynikami finansowymi.

(dowód: wypowiedzenie, k – 205-206v)

Powód J. R. wezwał (...) S.A. w J. do zapłaty odprawy pismem z dnia 11.10.2018 r.

(dowód: wezwanie do zapłaty, k – 17, dowód nadania, k – 18)

Powód M. B. (1) wezwał (...) S.A. w J. do zapłaty odprawy pismem z dnia 11.10.2018 r.

(dowód: wezwanie do zapłaty, k – 207, dowód nadania, k – 208)

Powodom nie wypłacono odprawy.

(dowód: bezsporne)

Zawarcie obu umów o pracę poprzedzone było szeregiem uzgodnień i negocjacji, w tym – dotyczących kwestii odprawy. Strony przesyłały sobie wzajemnie projekty umów oraz omawiały je w wiadomościach. Projekt umowy przedstawiony przez pracodawcę w ogóle nie zawierał możliwości wypłacenia odprawy, projekt powodów – przewidywał odprawę w wysokości 6-ciomiesięcznego wynagrodzenia oraz zawierał pozostałe ustalenia, tj. stanowił, że rada nadzorczą spółki może rozwiązać umowę bez wypowiedzenia z przyczyn określonych w kodeksie pracy (art. 52 i 53 k.p.).

(dowód: wiadomości e-mail pomiędzy stronami, k – 22-25, k – 212-213v, k – 431, zeznania świadka T. M., k – 387v- 388v, projekty umów, k – 422-424, k- 425-430, przesłuchanie powoda M. B. (1), k – 389v-392, przesłuchanie powoda J. R., k - 415, przesłuchanie przedstawiciela strony pozwanej M. M., k – 392-393, załączniki do wiadomości e-mail, k – 422-430)

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów: umów o pracę wraz z aneksami, wypowiedzeń umów o pracę, zaświadczeń o zarobkach, a także na podstawie zeznań świadka T. M. i przesłuchania stron. Stan faktyczny w niniejszej sprawie nie był sporny, sporna była jego ocena prawna.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo J. R. a także powództwo J. B. nie zasługiwały na uwzględnienie.

Powodowie dochodzili odpraw przewidzianych przez § 12 ust. 3 umów o pracę zawartych pomiędzy stronami.

Bezspornie na mocy § 12 ust. 3 umowy zawartej z M. B. (1) oraz umowy zawartej z J. R. w przypadku rozwiązania umowy przez radę nadzorczą z innych przyczyn niż uzasadniające jej rozwiązanie bez wypowiedzenia w trybie art. 52 i 53 k.p., pracownikowi przysługuje prawo do jednorazowej odprawy pieniężnej w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia, liczonego jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy. Jeśli stosunek pracy w spółce będzie kontynuowany na podstawie nowej umowy, odprawa nie przysługuje.

Poza sporem było również, że obie umowy zostały rozwiązane na skutek wypowiedzenia i w obu przypadkach jako przyczynę wypowiedzenia wskazano utratę zaufania i niewłaściwe wywiązywanie się z obowiązków pracowniczych, wyrażające się utrzymującymi się od trzech lat niezadawalającymi wynikami finansowymi

W ocenie sądu treść umowy jest jednoznaczna i nie budzi wątpliwości interpretacyjnych, powodowie nie spełnili przesłanek wypłaty odprawy zawartych w § 12 ust. 3 umowy.

Powód M. B. (2) był prezesem zarządu, a powód J. R. – wiceprezesem zarządu pozwanej spółki. Członkowie zarządu spółek kapitałowych pozostają ze spółką w dwóch stosunkach prawnych - w stosunku organizacyjnym w zakresie pełnienia funkcji członka zarządu oraz w stosunku pracy lub cywilnoprawnym, obejmującym pełnienie czynności składających się na tę funkcję.

Na mocy przepisu art. 38 k.c. osoba prawna działa przez swoje organy. Co do zasady spółkę akcyjną reprezentuje zarząd na podstawie przepisu art. 368 § 1 k.s.h. W przypadku umowy pomiędzy spółką a członkiem zarządu, jak

również w sporze między nimi, spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą walnego zgromadzenia (art. 379 § 1 k.s.h.).

Taki sposób reprezentacji spółki, tj. reprezentowanie spółki przez różne organy (zarząd albo radę nadzorczą) w zależności od podmiotu, wobec którego spółka jest reprezentowana, pozwala na jednoznaczne ustalenie treści umów o pracę.

W ocenie sądu z treści umów wynika, że odprawa miała być wypłacona powodom w razie wypowiedzenia umowy w trakcie trwania kadencji zarządu (poza przypadkiem, gdy przyczyną rozwiązania umowy był przepis art. 52 lub 53 k.p.). W trakcie trwania kadencji zarządu, a więc wypowiedzenie byłoby wówczas dokonane przez radę nadzorczą, co znajduje odzwierciedlenie w literalnym brzmieniu umowy – „w przypadku rozwiązania umowy przez radę nadzorczą”. W ocenie sądu ów skrót myślowy – rozwiązanie umowy przez radę nadzorczą, a więc – przez spółkę reprezentowaną przez radę nadzorczą jest zrozumiały i nie wymaga wykładni innej niż językowa.

Skoro umowa z J. R. i z M. B. (1) została rozwiązana przez spółkę reprezentowaną przez zarząd, uznać należy, że nie spełniły się przesłanki wypłaty odprawy określone w § 12 ust. 3 umów o pracę.

Gdyby nawet dodatkowo dokonać wykładni celowościowej umów o pracę pomiędzy stronami, nie doprowadzi ona do innych wniosków.

Podkreślić bowiem należy, że odprawa nie jest świadczeniem należnym w każdym przypadku rozwiązania umowy o pracę. Przesłanki jej otrzymania muszą wynikać z ustawy (np. odprawa emerytalna, odprawa na podstawie przepisów Ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników) lub z umowy pomiędzy stronami. Przesłanek do wypłaty odprawy nie należy wyklądać rozszerzająco. Wolą stron, wynikającą z treści umowy oraz z dokumentów związanych z negocjacjami przed zawarciem umów, było, aby odprawę wypłacać wyłącznie w przypadku wypowiedzenia umowy o pracę w trakcie trwania kadencji zarządu. Odprawa taka byłaby wówczas pewnego rodzaju rekompensatą za skrócenie czasu kadencji, przewidzianego na okres 3 lat.

Sam fakt zakończenia kadencji nie może być uznany, jak chcą powodowie, za podstawę wypłaty odprawy.

Gdyby wolą stron było wypłacenie odprawy w każdym przypadku rozwiązania umowy o pracę, taki zapis wprost znajdowałby się w umowach lub też – jak trafnie wskazywał pełnomocnik strony pozwanej – posłużono by się w tej części umów sformułowaniem „pracodawca”, tak jak w pozostałej części umów, a nie – „rada nadzorcza”. Pozwala to na jednoznaczne ustalenie, że wprowadzenie zapisu „rada nadzorcza” było celowe i miało na celu odróżnienie sytuacji rozwiązania umowy z członkami zarządu w trakcie trwania kadencji zarządu i po jej zakończeniu.

Także z wiadomości e-mail stanowiących zapis negocjowania warunków umowy, nie wynika inny obraz woli stron przy zawarciu umów. Projekt umowy przedstawiony przez pracodawcę w ogóle nie zawierał możliwości wypłacenia odprawy (k. 425-430), projekt powodów – przewidywał odprawę w wysokości 6-ciomiesięcznego wynagrodzenia oraz zawierał pozostałe ustalenia, tj. stanowił, że rada nadzorcza spółki może rozwiązać umowę bez wypowiedzenia z przyczyn określonych w kodeksie pracy (art. 52 i 53 k.p.) (k. 422-424). Sąd w tym zakresie ustalając stan faktyczny oparł się na treści wiadomości e-mail oraz na zeznaniach świadka T. M. i przesłuchaniu powodów. Były one jasne i konkretne. Sąd uwzględnił przy tym przesłuchanie powodów w zakresie, w którym były one spójne z pozostałym materiałem dowodowym. Twierdzenia powodów, że wolą stron było przyznanie odprawy również po zakończeniu kadencji zarządu nie znajduje odzwierciedlenia w dowodach z dokumentów.

Bez znaczenia jest przy tym, że powód J. R. został zatrudniony na stanowisku wiceprezesa zarządu, a powód M. B. (2) na stanowisku prezesa zarządu i że te stanowiska wynikały z umów o pracę, a więc, jak wskazywali powodowie, nie było możliwe ich dalsze zatrudnienie w spółce. Po upływie kadencji spółka jako pracodawca miała bowiem kilka możliwości, m.in. wypowiedzieć umowę jako podstawę wskazując zakończenie kadencji zarządu, wypowiedzieć umowę jako podstawę wskazując inne przyczyny (jak w niniejszej sprawie) lub też wypowiedzieć warunki pracy i

placy w trybie art. 42 k.p. Umowy o pracę rozwiązano w trybie wypowiedzenia przez pracodawcę, jako przyczyny wypowiedzenia wskazano utratę zaufania i niewłaściwe wywiązywanie się z obowiązków pracowniczych, wyrażające się utrzymującymi się od trzech lat niezadawalającymi wynikami finansowymi.

Na marginesie rozważań wskazać należy, że członkowi zarządu spółki kapitałowej zatrudnionemu na podstawie umowy o pracę może przysługiwać prawo do odprawy pieniężnej z tytułu rozwiązania umowy o pracę zarówno z ustawy o grupowych zwolnieniach, autonomicznych aktów prawa pracy, jak i na podstawie umowy (zob. na ten temat H. Szurgacz: Odprawy w związku z rozwiązaniem stosunku pracy, w: Problemy zatrudnienia we współczesnym ustroju pracy. Księga jubileuszowa na 55-lecie pracy naukowej i dydaktycznej Profesora Włodzimierza Piotrowskiego, red. Z. Niedbała, M. Skąpski, Wydawnictwo Naukowe UAM 2009 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2005 r., I PK 86/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 295). Były pracownik może więc nabyć prawo nawet do kilku takich odpraw. Z tych względów na rozprawie w dniu 24.09.2020 r. Sąd zobowiązał pełnomocnika powodów do sprecyzowania podstawy prawnej żądania. Pełnomocnik powodów jednoznacznie określił w piśmie z dnia 1.10.2019 r., że powód J. R. żąda zasądzenia kwoty 45.000 zł tytułem odprawy, a powód M. B. (1) kwoty 54.000 zł tytułem odprawy na podstawie § 12 ust. 3 umowy o pracę oraz że powodowie nie dochodzą i nie dochodzili odprawy na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników.

Z tych względów powództwo J. R. oddalono jak w punkcie I wyroku, a powództwo M. B. (1) oddalono jak w punkcie II wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach sądowych zawarte w punkcie III wyroku znajduje oparcie w art. 108 k.p.c. oraz art. 113 w zw. z art. 96 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594). Powodom na mocy art. 96 ust. pkt 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010r., nr 90, poz. 594) przysługuje podmiotowe zwolnienie od kosztów sądowych – opłaty sądowej, którą tymczasowo poniósł Skarb Państwa. Koszty te podlegają rozliczeniu zgodnie z regułą przewidzianą w treści art. 113 u.o.k.s.c, tj. kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Z dyspozycji art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych wynika jednak, iż nie istnieją podstawy do obciążenia kosztami strony, zwolnionej od kosztów postępowania, która proces przegrała. Z tych względów kosztami sądowymi obciążono Skarb Państwa.

O kosztach zastępstwa procesowego w punkcie IV i V sentencji wyroku Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego należnych stronie pozwanej Sąd ustalił w oparciu o § 9 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie, z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800), które w niniejszej sprawie wyniosły po 2.700 zł od każdego z powodów.

W związku z powyższym orzeczono jak w sentencji.

SSR Marta Ładzińska